

Nestor Makhno

Errico Malatesta

Αλληλογραφία

Nestor Makhno - Errico Malatesta

Αλληλογραφία

Αλληλογραφία Μάχνο-Μαλατέστα για τη Πλατφόρμα

Το 1926 η Ομάδα Ντιέλο Τρούντα (Νέστορ Μάχνο, Ίντα Μετ, Πιότρ Αρσίνοφ, Βαλέβσκυ, Λίνσκυ) κυκλοφόρησε τη γνωστή Πλατφόρμα. Ο Μαλατέστα απάντησε στον Μάχνο σχετικά με αυτήν και οι δυο επαναστάτες αντάλλαξαν μια ενδιαφέρουσα αλληλογραφεία την οποία και αναδημοσιεύουμε εδώ.

Ένα σχέδιο Αναρχικής Οργάνωσης

Errico Malatesta

Έτυχε πρόσφατα να βρω ένα Γαλλικό φυλλάδιο (στην Ιταλία σήμερα [1927], όπως ξέρετε, ο μη φασιστικός τύπος δεν κυκλοφορεί ελεύθερα), με τίτλο Οργανωτική Πλατφόρμα της Γενικής Ένωσης Αναρχικών (σχέδιο).

Πρόκειται για ένα σχέδιο αναρχικής οργάνωσης που εκδόθηκε υπό το όνομα της Ομάδας των Ρώσων Αναρχικών του εξωτερικού και φαίνεται πως απευθύνεται ιδιαίτερα στους Ρώσους συντρόφους. Ασχολείται όμως με ζητήματα που ενδιαφέρουν εξίσου όλους τους αναρχικούς· και είναι ξεκάθαρο, λαμβάνοντας υπόψη τη γλώσσα στην οποία έχει γραφεί, ότι επιδιώκει την υποστήριξη των συντρόφων σε όλο τον κόσμο. Σε κάθε περίπτωση αξίζει να εξεταστεί, τόσο από τους Ρώσους όσο και απ□ τον καθένα, κατά πόσο η πρόταση που κατατίθεται συμβαδίζει με τις αναρχικές αρχές και εάν η υλοποίησή της θα βοηθήσει πραγματικά την υπόθεση του αναρχισμού.

Οι προθέσεις των συντρόφων είναι εξαιρετικές. Σωστά θρηνολογούν για την πραγματικότητα ότι μέχρι τώρα οι αναρχικοί δεν έχουν στα πολιτικά και κοινωνικά γεγονότα μια επιρροή ανάλογη με τις θεωρητικές και πρακτικές αξίες των δογμάτων τους, ούτε με τους αριθμούς τους, το κουράγιο και το πνεύμα αυτοθυσίας • και πιστεύουν ότι η κύρια αιτία για αυτή τη σχετική αποτυχία είναι η απουσία μιας μεγάλης, σοβαρής και ενεργής οργάνωσης.

Και μέχρι εδώ μπορώ λίγο ή πολύ να συμφωνήσω.

Η οργάνωση, η οποία πάνω απ□ όλα σημαίνει απλά συνεργασία και αλληλεγγύη στην πράξη, είναι μια φυσική κατάσταση, απαραίτητη για τη λειτουργία της κοινωνίας· και αυτή είναι μια αναμφισβήτητη αλήθεια

παραδεκτή από τον καθένα, είτε στην ανθρώπινη κοινωνία γενικά είτε σε κάθε ομάδα ανθρώπων που ενώθηκαν για κάποιο κοινό σκοπό.

Καθώς τα ανθρώπινα όντα δεν μπορούν να ζήσουν απομονωμένα, στην πραγματικότητα δεν μπορούν να γίνουν ανθρώπινα όντα και να ικανοποιήσουν τις ηθικές και υλικές τους ανάγκες εκτός εάν είναι τμήματα της κοινωνίας και συνεργάζονται με τους συντρόφους τους, είναι αναπόφευκτο ότι αυτοί που δεν έχουν τα μέσα, ή αρκετά ανεπτυγμένη αντίληψη ώστε να οργανωθούν ελεύθερα με αυτούς με τους οποίους μοιράζονται κοινά ενδιαφέροντα και συναισθήματα-απόψεις, πρέπει να υπακούσουν στις οργανώσεις που δημιουργήθηκαν από άλλους, οι οποίοι γενικά αποτελούν την άρχουσα τάξη ή ομάδα και ο σκοπός των οποίων είναι να εκμεταλλευτούν την εργασία των άλλων για δικό τους όφελος. Και η πολύχρονη καταπίεση των μαζών από μια μικρή μειοψηφία προνομιούχων έχει πάντοτε αποτελέσει το αποτέλεσμα της ανικανότητας-αδυναμίας του μεγαλύτερου αριθμού των ατόμων να συμφωνήσουν και να οργανωθούν με άλλους εργάτες στην παραγωγή και τη διασκέδαση στα δικαιώματα και τα προνόμια και στην άμυνα απέναντι σε εκείνους που επιθυμούν να τους εκμεταλλευτούν και να τους καταπιέσουν.

Ο αναρχισμός εμφανίζεται σαν μια απάντηση σε αυτή την κατάσταση πραγμάτων, η βασική του αρχή είναι η ελεύθερη οργάνωση, δημιουργημένη και βαλμένη σε κίνηση σύμφωνα με την ελεύθερη συμφωνία των μελών της χωρίς κανενός είδους εξουσία· δηλαδή, χωρίς κανέναν να έχει το δικαίωμα να επιβάλλει τις επιθυμίες του σε άλλους. Και είναι άρα φανερό ότι οι αναρχικοί θα επιδιώκουν να θέσουν σε εφαρμογή στην προσωπική και την πολιτική τους ζωή τις ίδιες αρχές πάνω στις οποίες, πιστεύουν, ότι ολόκληρη η κοινωνία θα έπρεπε να βασίζεται.

Οι κρίσεις από κάποιες πολεμικές μπορεί να δείχνουν ότι υπάρχουν αναρχικοί που απεχθάνονται κάθε είδους οργάνωση· αλλά στην πραγματικότητα οι πολλές, πάρα πολλές, συζητήσεις για αυτό το θέμα, ακόμα και όταν κρύβονται από γλωσσικές ερωτήσεις ή φαρμακώνονται από προσωπικά ζητήματα, αφορούν τους τρόπους και όχι την πραγματική αρχή της οργάνωσης. Έτσι συμβαίνει όταν αυτοί οι σύντροφοι, που μοιάζουν οι πιο εχθρικοί προς την οργάνωση, θέλουν πραγματικά να κάνουν κάτι να οργανώνονται όπως και εμείς οι υπόλοιποι και συχνά πιο αποτελεσματικά. Το πρόβλημα, επαναλαμβάνω, είναι μόνο στους τρόπους.

Επομένως μόνο με συμπάθεια μπορώ να δω την πρωτοβουλία που πήραν οι Ρώσοι σύντροφοί μας, καθώς είμαι πεισμένος ότι μια πιο γενική, πιο «ενωμένη», πιο διαρκής οργάνωση από οποιαδήποτε άλλη έχει μέχρι τώρα δημιουργηθεί από αναρχικούς • ακόμη και αν δεν καταφέρει να ξεπεράσει όλα τα λάθη και τις αδυναμίες οι οποίες είναι ίσως

αναπόφευκτες σε ένα κίνημα σαν το δικό μας • το οποίο αγωνίζεται μέσα στην ακατανόηση, την αδιαφορία, ακόμη και την εχθρότητα της πλειοψηφίας • αναμφίβολα θα ήταν ένα σημαντικό στοιχείο δύναμης και επιτυχίας, ένα ισχυρό μέσο για να κερδίσουμε υποστήριξη για τις ιδέες μας.

Πιστεύω ότι είναι απαραίτητο πάνω απ' όλα και επείγων για τους αναρχικούς να συμφωνήσουν μεταξύ τους και να οργανωθούν όσο πιο πολύ και όσο πιο καλά είναι δυνατό ώστε να είναι ικανοί να επιδράσουν στην κατεύθυνση την οποία οι μάζες των ανθρώπων παίρνουν στον αγώνα τους για αλλαγή και απελευθέρωση.

Σήμερα η κύρια δύναμη κοινωνικού μετασχηματισμού είναι το εργατικό κίνημα (κίνημα των εργατικών ενώσεων, union movement) και από την κατεύθυνσή του θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό η πορεία που θα πάρουν τα γεγονότα και τα αντικείμενα της επόμενης επανάστασης. Μέσω των οργανώσεων που δημιουργούν για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους οι εργάτες αποκτούν αντίληψη της καταπίεσης από την οποία υποφέρουν και τον ανταγωνισμό που τους χωρίζει από τα αφεντικά και σαν αποτέλεσμα ξεκινούν να φιλοδοξούν για μια καλύτερη ζωή, συνηθίζουν στον συλλογικό αγώνα και την αλληλεγγύη και κερδίζουν όσες βελτιώσεις είναι δυνατές μέσα στο καπιταλιστικό και κρατικό σύστημα. Κατόπιν, όταν η σύγκρουση ξεπερνά τον συμβιβασμό, η επανάσταση ή η αντίδραση ακολουθεί. Οι αναρχικοί πρέπει να αναγνωρίσουν την χρησιμότητα και την σημαντικότητα του κινήματος των εργατικών ενώσεων· πρέπει να υποστηρίξουν την ανάπτυξή του και να το κάνουν έναν από τους μοχλούς της δράσης τους, κάνοντας ότι μπορούν για να εξασφαλίσουν ότι, συνεργαζόμενοι με άλλες δυνάμεις για την πρόοδο, θα ανοίξουν τον δρόμο για μια κοινωνική επανάσταση που θα φέρει ένα τέλος στο ταξικό σύστημα και απόλυτη ελευθερία, ισότητα, ειρήνη και αλληλεγγύη για τον καθένα.

Αλλά θα ήταν ένα μεγάλο και μοιραίο λάθος να πιστέψουμε, όπως κάνουν πολλοί, ότι το εργατικό κίνημα μπορεί να θέλει, από δική του θέληση, και από την ίδια του τη φύση, να ηγεμονεύσει (αποτελέσει την πρωτοπορία) σε μια τέτοια επανάσταση. Αντιθέτως, όλα τα κινήματα που βασίζονται σε υλικά και άμεσα συμφέροντα (και ένα μεγάλο εργατικό κίνημα δεν μπορεί να κάνει τίποτα άλλο) αν τους λείπουν τα κίνητρα, η καθοδήγηση, οι συντονισμένες προσπάθειες των ανθρώπων των ιδεών, οδηγούνται αναπόφευκτα να προσαρμόζονται στις περιστάσεις, καλλιεργούν ένα πνεύμα συντήρησης και φόβου της αλλαγής σε αυτούς που καταφέρνουν να αποκομίζουν καλύτερες συνθήκες εργασίας και συχνά τερματίζονται δημιουργώντας νέες και προνομιούχες τάξεις, και χρησιμεύουν για την υποστήριξη και ενίσχυση του συστήματος που θέλουμε να καταστρέψουμε.

Γιὰ αυτό το λόγο υπάρχει μια προωθητική ανάγκη για ιδιαίτερες αναρχικές οργανώσεις οι οποίες, ταυτόχρονα μέσα και έξω από τις εργατικές ενώσεις, αγωνίζονται για την επίτευξη του αναρχισμού και ζητούν να στερήσουν όλα τα σπέρματα του εκφυλισμού και την αντίδραση.

Αλλά είναι προφανές ότι για να επιτύχουν τους σκοπούς τους, οι αναρχικές οργανώσεις πρέπει, στη δομή και τη λειτουργία τους να παραμένουν σε αρμονία με τις αρχές του αναρχισμού· δηλαδή, πρέπει να ξέρουν πώς να ταιριάζουν την ελεύθερη δράση των ατόμων με την αναγκαιότητα και την ευτυχία της συνεργασίας η οποία εξυπηρετεί στην ανάπτυξη της αντίληψης και της πρωτοβουλίας των μελών τους και είναι ένα μέσο εκπαίδευσης για το περιβάλλον στο οποίο κινούνται και μιας ηθικής και υλικής προετοιμασίας για το μέλλον που επιθυμούμε.

Ικανοποιεί το σχέδιο το οποίο συζητάμε αυτές τις απαιτήσεις;

Μου φαίνεται πως όχι. Αντί να διεγείρει στους αναρχικούς μια μεγαλύτερη επιθυμία για οργάνωση, μοιάζει σκόπιμα σχεδιασμένο να ενισχύσει τις προκαταλήψεις των συντρόφων που πιστεύουν ότι το να οργανωθείς σημαίνει να υποταχθείς σε ηγέτες και να ανήκεις σε ένα εξουσιαστικό, συγκεντρωτικό σώμα που πνίγει κάθε προσπάθεια ελεύθερης πρωτοβουλίας. Και στην πραγματικότητα περιλαμβάνει ακριβώς αυτές τις προτάσεις που κάποιος, μπροστά σε φανερές αλήθειες και παρά τις διαμαρτυρίες μας, επιμένει να αποδίδει σε όλους τους αναρχικούς που περιγράφονται σαν οργανωτές. Ας εξετάσουμε το Σχέδιο.

Πρώτῳ απῳ όλα, μου φαίνεται λάθος • και σε κάθε περίπτωση αδύνατο να πραγματοποιηθεί • να πιστεύουμε ότι όλοι οι αναρχικοί μπορούν να ενωθούν μαζί σε μια «Γενική Ένωση» - δηλαδή, με τα λόγια του Σχεδίου, σε ένα «μοναδικό» ενεργό επαναστατικό σώμα.

Εμείς οι αναρχικοί μπορούμε να πούμε ότι όλοι είμαστε στο ίδιο κόμμα, αν με τη λέξη «κόμμα» εννοούμε όλους όσους είναι «στην ίδια πλευρά», δηλαδή, που μοιράζονται τις ίδιες γενικές λαχτάρες και που, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, αγωνίζονται για τους ίδιους σκοπούς ενάντια στους κοινούς εχθρούς. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι είναι δυνατό • ή ακόμη και επιθυμητό • για όλους εμάς να μαζευτούμε σε μία συγκεκριμένη οργάνωση. Υπάρχουν πολλές διαφορές περιβάλλοντος και συνθηκών αγώνα· πολλοί πιθανοί τρόποι δράσης για να διαλέξουμε και επίσης πολλές διαφορές ιδιοσυγκρασίας και προσωπικών ασυμβατοτήτων ώστε μια «Γενική Ένωση», αν το πάρουμε σοβαρά, να μην γίνει, αντί για ένα μέσο για συντονισμό και επίβλεψη των προσπαθειών όλων, ένα εμπόδιο στην ατομική δράση και ίσως επίσης μια αιτία για περισσότερη εσωτερική διαμάχη.

Για παράδειγμα, πως μπορεί κάποιος να οργανώσει με τον ίδιο τρόπο και με την ίδια ομάδα έναν δημόσιο σύνδεσμο δημιουργημένο για την προπαγάνδα και την αναταραχή, δημόσια και μια μυστική εταιρία περιορισμένη από τις πολιτικές συνθήκες της χώρας στην οποία δρα για να κρύψει από τον εχθρό τα σχέδιά της, τις μεθόδους και τα μέλη της; Πως μπορούν οι «εκπαιδευτές», που πιστεύουν ότι η προπαγάνδα και το παράδειγμα επαρκούν για τον βαθμιαίο μετασχηματισμό των ατόμων και μέσω αυτών της κοινωνίας, να ενστερνιστούν τις ίδιες τακτικές με τους «επαναστάτες», που είναι πεπεισμένοι για την ανάγκη να καταστρέψουν με την βία ένα status quo το οποίο συντηρείται με τη βία και να δημιουργήσουν, μπροστά στη βία των καταπιεστών, τις αναγκαίες συνθήκες για την ελεύθερη διασπορά της προπαγάνδας και την πρακτική εφαρμογή των νικηφόρων ιδανικών; Και πώς να κρατήσεις μαζί κάποιους ανθρώπους που, για ιδιαίτερους λόγους, δεν πάει ο ένας τον άλλο· και να σέβονται ο ένας τον άλλο και να μην μπορούν ποτέ να είναι το ίδιο καλοί και χρήσιμοι αγωνιστές του αναρχισμού;

Επιπλέον, ακόμη και οι συγγραφείς του Σχεδίου (της «Πλατφόρμας») διακηρύσσουν σαν «παράλογη» την ιδέα της δημιουργίας μιας οργάνωσης η οποία θα βάλει μαζί τους αντιπροσώπους όλων των διαφορετικών τάσεων του αναρχισμού. Μια τέτοια οργάνωση, λένε, «ενσωματώνοντας ετερογενή στοιχεία, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, δεν θα είναι τίποτα περισσότερο από μια μηχανική συλλογή (συναρμολόγηση) ατόμων που αντιλαμβάνονται όλα τα ζητήματα που αφορούν το αναρχικό κίνημα από διαφορετική οπτική γωνία και αναπόφευκτα θα διαλυθεί καθώς θα δοκιμάζεται από τα γεγονότα και την πραγματική ζωή.

Εντάξει. Αλλά ύστερα, αν αναγνωρίζουν την ύπαρξη διαφορετικών τάσεων θα πρέπει σίγουρα να τους αφήσουν το δικαίωμα να οργανωθούν με τον δικό τους τρόπο και να εργαστούν για την αναρχία με τον τρόπο που τους φαίνεται καλύτερος. Ή θα διεκδικήσουν το δικαίωμα να εκδιώξουν, να «αφορίσουν» από τον αναρχισμό όλους εκείνους που δεν δέχονται το πρόγραμμά τους; Βέβαια λένε ότι «θέλουν να συναντηθούν σε μια μοναδική οργάνωση» όλα τα «υγιή στοιχεία» του ελευθεριακού κινήματος· και φυσικά θα φροντίσουν να κρίνουν ως «υγιή» μόνο αυτά που σκέφτονται όπως και αυτοί. Αλλά τι θα κάνουν με τα «μη-υγιή» στοιχεία;

Φυσικά, ανάμεσα σε αυτούς που αυτοχαρακτηρίζονται ως αναρχικοί υπάρχουν, όπως σε κάθε ανθρώπινη ομάδα, στοιχεία διαφορετικής αξίας· και το χειρότερο, υπάρχουν κάποιοι που διαδίδουν ιδέες στο όνομα του αναρχισμού οι οποίες πολύ λίγο έχουν να κάνουν με αυτόν. Αλλά πώς να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα; Η «αναρχική αλήθεια» δεν μπορεί και δεν πρέπει να γίνει μονοπώλιο ενός ατόμου ή μιας επιτροπής· ούτε μπορεί να εξαρτηθεί από τις αποφάσεις πραγματικών ή φανταστικών πλειοψηφιών.

Αυτό που είναι απαραίτητο • και επαρκές • είναι ο καθένας από μας να έχει και να εξασκεί την ευρύτερη ελευθερία κριτικής και ο καθένας μας να υποστηρίζει τις δικές του ιδέες και να διαλέγει για τον εαυτό του τους δικούς του συντρόφους. Σε έσχατη ανάγκη οι πραγματικότητα θα αποφασίσει ποιος ήταν σωστός.

Επομένως ας βάλουμε στην άκρη την ιδέα να μαζέψουμε μαζί «όλους» τους αναρχικούς σε μία μοναδική οργάνωση και ας δούμε τι είναι στην πραγματικότητα η «Γενική Ένωση» που μας προτείνουν οι Ρώσοι • δηλαδή η Ένωση μιας συγκεκριμένης φράξιας αναρχικών• και ας δούμε εάν η οργανωτική μέθοδο την οποία προτείνουν συμμορφώνεται με την αναρχική μέθοδο και αρχές και αν με αυτόν τον τρόπο μπορεί να βοηθήσει ώστε να επέλθει ο θρίαμβος του αναρχισμού.

Και πάλι, νομίζω ότι δεν μπορεί.

Δεν αμφισβητώ την αγνότητα της αναρχικής προσφοράς των Ρώσων συντρόφων. Θέλουν να επιφέρουν τον αναρχικό κομμουνισμό και ψάχνουν τους τρόπους για να το κάνουν όσο το δυνατόν πιο γρήγορα. Αλλά δεν αρκεί να θέλεις κάτι• πρέπει κάποιος να χρησιμοποιεί και τα κατάλληλα μέσα• για να φτάσει κάποιος σε ένα συγκεκριμένο τόπο πρέπει να πάρει τον σωστό δρόμο αλλιώς θα καταλήξει κάπου αλλού. Η οργάνωσή τους, όντας τυπικά εξουσιαστική, μακριά από το να βοηθήσει να επέλθει η νίκη του αναρχικού κομμουνισμού, στον οποίο αποβλέπουν, μπορεί μόνο να νοθεύσει το αναρχικό πνεύμα και να οδηγήσει σε συμπεράσματα που έρχονται σε αντίθεση με τις προθέσεις τους.

Στην πραγματικότητα, η «Γενική Ένωσή» τους εμφανίζεται να αποτελείται από τόσες πολλές μερικές οργανώσεις με «γραμματείες» οι οποίες καθοδηγούν «ιδεολογικά» την πολιτική και τεχνική δουλειά• και για να συντονίζονται οι δραστηριότητες όλες οι οργανώσεις • μέλη υπάρχει η «Διοικητική Επιτροπή της Ένωσης» που ο στόχος της είναι να φροντίζει για τις αποφάσεις της Ένωσης και να επιβλέπει την «ιδεολογική και οργανωτική καθοδήγηση των οργανώσεων σε συμμόρφωση με την ιδεολογία και γενική στρατηγική της Ένωσης». Είναι αυτό αναρχικό; Αυτό, κατά τη γνώμη μου, είναι κυβέρνηση και εκκλησία. Πραγματικά, δεν υπάρχει αστυνομία ή ξιφολόγχες, ούτε πιστό κοπάδι για να αποδεχτεί την υπαγορευμένη «ιδεολογία»• αλλά αυτό απλά σημαίνει ότι η κυβέρνησή τους θα είναι μια ανίκανη και αδύνατη κυβέρνηση και η εκκλησία τους ένα φυτώριο για αιρέσεις και σχίσματα. Το πνεύμα, η τάση παραμένει εξουσιαστική και το εκπαιδευτικό αποτέλεσμα θα παραμείνει αντί • αναρχικό.

Ακούστε αν αυτό δεν είναι αλήθεια.

«Το διοικητικό όργανο του γενικού ελευθεριακού κινήματος • της αναρχικής Ένωσης • θα εισάγει στις γραμμές της την αρχή της συλλογικής ευθύνης· ολόκληρη η Ένωση θα είναι υπεύθυνο για την επαναστατική και πολιτική δράση του κάθε μέλους της· και κάθε μέλος θα είναι υπεύθυνο για την επαναστατική και πολιτική δράση της Ένωσης».

Και μετά από αυτό, που είναι η απόλυτη άρνηση κάθε ατομικής ανεξαρτησίας και ελευθερίας πρωτοβουλίας και δράσης, οι συνήγοροι (σπμ. του Σχεδίου), θυμούμενοι ότι είναι αναρχικοί, ονομάζουν τους εαυτούς τους φεντεραλιστές και ξεφωνούν ενάντια στον συγκεντρωτισμό, «τα αναπόφευκτα αποτελέσματα του οποίου», λένε, «είναι η υποδούλωση και ο μηχανικισμός της ζωής της κοινωνίας και των κομμάτων».

Αλλά αν η Ένωση είναι υπεύθυνη για ότι κάνει το κάθε μέλος της, πώς μπορεί να επιτρέψει σε κάθε άτομο μέλος της και στις διάφορες ομάδες την ελευθερία να εφαρμόσουν το κοινό πρόγραμμα με τον τρόπο που αυτές θεωρούν καλλίτερο; Πώς μπορεί κάποιος να είναι υπεύθυνος για μια δράση αν δεν έχει τα μέσα να την εμποδίσει; Επομένως, η Ένωση και στο όνομά της η Διοικητική Επιτροπή, θα πρέπει να ελέγχει τη δράση του κάθε μέλους και να το διατάζει τι να κάνει και τι όχι· και καθώς η αποδοκιμασία μετά το γεγονός δεν μπορεί να διορθώσει μια προηγούμενα αποδεκτή ευθύνη, κανείς δεν θα μπορεί να κάνει τίποτα πριν να έχει εξασφαλίσει το προχώρα, την έγκριση της επιτροπής. Και από την άλλη πλευρά, μπορεί ένα άτομο να αποδεχτεί ευθύνη για τις δράσεις μιας συλλογικότητας πριν να γνωρίζει τι πρόκειται να γίνει και αν δεν μπορεί να την σταματήσει κάνοντας κάτι το οποίο αποδοκιμάζει;

Επιπλέον, οι συγγραφείς του Σχεδίου λένε ότι είναι η «Ένωση» η οποία προτείνει και κανονίζει. Αλλά όταν αναφέρονται στις επιθυμίες της Ένωσης, αναφέρονται άραγε στις επιθυμίες όλων των μελών της; Αν ναι, για να μπορεί να λειτουργεί η Ένωση πρέπει όλοι να έχουν πάντα την ίδια άποψη για όλα τα ζητήματα. Έτσι αν είναι φυσιολογικό ότι ο καθένας θα πρέπει να συμφωνεί με τις γενικές και θεμελιώδεις αρχές, γιατί αλλιώς δεν θα είναι και θα παραμένουν ενωμένοι, δεν μπορεί να υποτεθεί ότι τα σκεπτόμενα όντα θα είναι όλα και πάντα με την ίδια άποψη όσον αφορά το τι χρειάζεται να γίνει στις διαφορετικές περιστάσεις και στην επιλογή των ανθρώπων στους οποίους θα εμπιστευτούν διοικητικές και κατευθυντικές αρμοδιότητες.

Στην πραγματικότητα • όπως προκύπτει από το ίδιο το κείμενο του Σχεδίου • η θέληση της Ένωσης μπορεί μόνο να σημαίνει την θέληση της πλειοψηφίας, εκφρασμένη μέσα από συνέδρια τα οποία διορίζουν και ελέγχουν την «Διοικητική Επιτροπή» και αποφασίζουν για όλα τα σημαντικά ζητήματα. Φυσικά, τα συνέδρια θα αποτελούνται από αντιπροσώπους εκλεγμένους από την πλειοψηφία των ομάδων • μελών,

και αυτοί οι αντιπρόσωποι θα αποφασίζουν για το τι να κάνουν, όπως μια πλειοψηφία από ψήφους. Έτσι, στην καλύτερη των περιπτώσεων, οι αποφάσεις θα παίρνονται από την πλειοψηφία μιας πλειοψηφίας, και αυτό μπορεί εύκολα, ειδικά όταν οι αντιτιθέμενες απόψεις είναι περισσότερες από δύο, να εκφράζει μόνο μια μειοψηφία.

Επιπλέον θα έχει ήδη γίνει αντιληπτό ότι, δοσμένων των συνθηκών στις οποίες οι αναρχικοί ζουν και αγωνίζονται, τα συνέδριά τους είναι ακόμη λιγότερο αντιπροσωπευτικά από τα κοινοβούλια των μπουρζουάδων. Και ο έλεγχός τους επί των διοικητικών σωμάτων, αν αυτά έχουν εξουσιαστικές αρμοδιότητες, είναι σπάνια έγκαιρος και αποτελεσματικός. Στην πράξη στα αναρχικά συνέδρια παρευρίσκεται όποιος επιθυμεί και μπορεί, όποιος έχει αρκετά χρήματα και όποιος δεν έχει εμποδιστεί από αστυνομικά μέτρα. Υπάρχουν τόσες παρουσίες που αντιπροσωπεύουν μόνο τους εαυτούς τους ή έναν μικρό αριθμό φίλων όσες και αυτές που πραγματικά αντιπροσωπεύουν τις απόψεις και τις επιθυμίες μιας μεγάλης συλλογικότητας. Και αν δεν παρθούν προφυλάξεις ενάντια στους πιθανούς προδότες και κατασκόπους • μάλιστα ακριβώς λόγω της ανάγκης αυτών των προφυλάξεων • είναι αδύνατο να γίνει ένας σοβαρός έλεγχος στους αντιπροσώπους και στην αξία των εντολών τους.

Σε κάθε περίπτωση όλα αυτά εκφυλίζονται σε ένα καθαρό πλειοψηφικό σύστημα, σε καθαρό κοινοβουλευτισμό.

Είναι αρκετά γνωστό ότι οι αναρχικοί δεν αποδέχονται την κυβέρνηση της πλειοψηφίας («δημοκρατία»), περισσότερο απ' ό,τι δέχονται την κυβέρνηση των λίγων («Αριστοκρατία», «ολιγαρχία» ή δικτατορία μιας τάξης ή ενός κόμματος) ούτε αυτή του ατόμου («αυτοκρατορία», «μοναρχία» ή προσωπική δικτατορία).

Χιλιάδες φορές οι αναρχικοί έχουν κριτικάρει την αποκαλούμενη κυβέρνηση της πλειοψηφίας, η οποία όπως και να • χει στην πράξη πάντα οδηγεί στην κυριαρχία από μια μικρή μειοψηφία.

Πρέπει να τα επαναλάβουμε όλα αυτά ξανά για τους Ρώσους συντρόφους μας;

Αναμφίβολα οι αναρχικοί αναγνωρίζουν ότι όπου η ζωή είναι κοινή είναι συχνά απαραίτητο για την μειοψηφία να αποδέχεται την άποψη της πλειοψηφίας. Όταν υπάρχει μια προφανής ανάγκη ή χρησιμότητα στο να γίνει κάτι και, για να γίνει χρειάζεται τη συμφωνία όλων, οι λίγοι θα νιώσουν την ανάγκη να προσαρμοστούν στις επιθυμίες των πολλών. Και συνήθως, για το ενδιαφέρον του να ενεργούν ειρηνικά μαζί και υπό συνθήκες ισότητας, είναι απαραίτητο για τον καθένα να υποκινούνται από ένα πνεύμα ομόνοιας, ανεκτικότητας και συμβιβασμού. Αλλά τέτοιες

προσαρμογές από τη μια πλευρά από μια ομάδα πρέπει να είναι αμοιβαίες, εθελοντικές και πρέπει να προέρχεται από μια αντίληψη ανάγκης και καλής θέλησης να εμποδιστεί η συνέχιση των κοινωνικών υποθέσεων από το να παραλύσουν λόγω ξεροκεφαλιάς. Δεν μπορεί να επιβληθεί σαν αρχή και θεσπισμένος κανόνας. Αυτό είναι ένα ιδανικό το οποίο, ίσως, στην καθημερινή ζωή γενικά, είναι δύσκολο να επιτευχθεί πλήρως, αλλά είναι αλήθεια ότι σε κάθε ανθρώπινη ομάδα η αναρχία είναι πιο κοντά εκεί όπου η συμφωνία μεταξύ της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας είναι ελεύθερη και αυθόρμητη και απαλλαγμένη από κάθε επιβολή που δεν απορρέει από τη φυσική τάξη πραγμάτων.

Έτσι αν οι αναρχικοί αρνηθούν το δικαίωμα της πλειοψηφίας να κυβερνούν την ανθρώπινη κοινωνία γενικά • στην οποία τα άτομα είναι παρ' όλη αυτά αναγκασμένα να αποδεχτούν κάποιους περιορισμούς, καθώς δεν μπορούν να απομονώσουν τους εαυτούς τους χωρίς να απαρνούνται τις συνθήκες της ανθρώπινης ζωής • και αν θέλουν το κάθε τι να γίνεται με ελεύθερη συμφωνία όλων, πώς είναι δυνατό για αυτούς να αποδεχτούν την ιδέα της κυβέρνησης από την πλειοψηφία στην ουσιαδώς ελεύθερη και εθελοντική ένωση και να ξεκινήσουν να διακηρύσσουν ότι οι αναρχικοί πρέπει να υποτάσσονται στις αποφάσεις της πλειοψηφίας πριν καν ακούσουν πια μπορεί αυτή να είναι; Είναι κατανοητό ότι οι μη-αναρχικοί θα βρουν την Αναρχία, ορισμένη ως μια ελεύθερη οργάνωση χωρίς την εξουσία της πλειοψηφίας πάνω στη μειοψηφία, ή το αντίθετο, μια μη-ρεαλιστική ουτοπία, ή ρεαλιστική μόνο σε ένα μακρινό μέλλον· αλλά είναι αδιανόητο οποιοσδήποτε διακηρύσσει τις αναρχικές ιδέες και θέλει να φέρει την Αναρχία, ή τουλάχιστον να προσεγγίσει σοβαρά την πραγματοποίησή της • σήμερα και όχι αύριο • να απαρνείται τις βασικές αρχές του αναρχισμού στην δράση που προτείνει να παλέψει για τη νίκη της. Κατά τη γνώμη μου, μια αναρχική οργάνωση πρέπει να βασίζεται σε πολύ διαφορετική βάση από αυτή που προτείνεται από αυτούς τους Ρώσους συντρόφους.

Πλήρη αυτονομία, πλήρη ανεξαρτησία και άρα πλήρης υπευθυνότητα των ατόμων και των ομάδων· ελεύθερη συμφωνία ανάμεσα σε αυτούς που πιστεύουν ότι είναι χρήσιμο να ενωθούν για να συνεργαστούν για έναν κοινό σκοπό· ηθικά καθήκοντα για να καταλάβουν πλήρως τις υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν και να μην κάνουν τίποτα που μπορεί να αντιπαρατίθεται με το αποδεκτό πρόγραμμα. Πάνω σε αυτές τις βάσεις οι πρακτικές δομές και τα σωστά εργαλεία που θα δώσουν ζωή στην οργάνωση πρέπει να χτιστούν και να σχεδιαστούν. Κατόπιν οι ομάδες, οι ομοσπονδίες ομάδων, οι ομοσπονδίες ομοσπονδιών, τα συνέδρια, οι επιτροπές αλληλογραφίας και ούτω καθεξής. Αλλά όλα αυτά πρέπει να γίνουν ελεύθερα, με τέτοιο τρόπο ώστε η σκέψη και η πρωτοβουλία των ατόμων να μην εμποδίζεται, και με την ανεξάρτητη γνώμη του πώς να δοθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στις προσπάθειες οι οποίες,

απομονωμένες, θα ήταν είτε αδύνατες είτε αναποτελεσματικές. Συμπερασματικά συνέδρια μιας αναρχικής οργάνωσης, ακόμη και αν υποφέρουν ως αντιπροσωπευτικά σώματα από όλες τις προαναφερόμενες ατέλειες, είναι ελεύθερα από κάθε είδους εξουσιαστικών τάσεων, επειδή δεν προδιαγράφουν τον νόμο· δεν επιβάλλουν τις δικές τους αποφάσεις στους άλλους. Βοηθούν να διατηρούνται και να αυξάνονται οι προσωπικές σχέσεις μεταξύ των πιο ενεργών συντρόφων, να συντονίζονται και να ενθαρρύνονται προγραμματικές μελέτες στους τρόπους και τα μέσα ανάληψης δράσης, να πληροφορούνται όλοι για την κατάσταση στις διάφορες περιοχές και για την δράση που είναι πιο άμεσα αναγκαία για τον καθένα· να διατυπώνονται οι διάφορες απόψεις που θεωρούνται έγκυρες ανάμεσα στους αναρχικούς και να υπογράφονται κάποιου είδους στατιστικές από αυτούς • και οι αποφάσεις τους δεν είναι υποχρεωτικοί κανόνες αλλά υποδείξεις, συμβουλές, προτάσεις που υποβάλλονται στη σύνθεση όλων, και δεν γίνονται δεσμά και επιβολές παρά μόνο σε αυτούς που τις αποδέχονται, και για όσο καιρό τις αποδέχονται.

Τα διαχειριστικά σώματα που διορίζουν • Επιτροπή Αλληλογραφίας κλπ • δεν έχουν διοικητικές ή καθοδηγητικές αρμοδιότητες, αν δεν συμφέρουν αυτούς που τις ζητούν και αποδέχονται τέτοιες πρωτοβουλίες, και δεν έχουν καμιά εξουσία να επιβάλλουν τις δικές τους απόψεις • τις οποίες μπορούν φυσικά να διατηρούν και να προπαγανδίζουν σαν ομάδες συντρόφων, αλλά δεν μπορούν να παρουσιάζονται σαν επίσημη άποψη της οργάνωσης. Εκδίδουν τις αποφάσεις των συνεδρίων και τις απόψεις και προτάσεις τις οποίες ομάδες και άτομα στέλνουν σε αυτούς· και βοηθούν • για όσους χρειάζονται αυτή την υπηρεσία • να διευκολύνουν τις σχέσεις μεταξύ των ομάδων και την συνεργασία μεταξύ αυτών που συμφωνούν σε διάφορες πρωτοβουλίες. Όποιος το επιθυμεί είναι ελεύθερος να αλληλογραφήσει με όποιον επιθυμεί, ή να χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες άλλων επιτροπών που ορίστηκαν από ειδικές ομάδες.

Σε μια αναρχική οργάνωση τα άτομα • μέλη μπορούν να εκφράσουν οποιαδήποτε άποψη και να χρησιμοποιήσουν οποιαδήποτε τακτική δεν έρχεται σε αντίθεση με αποδεκτές αρχές και οι οποίες δεν βλάπτουν τις δραστηριότητες των άλλων. Σε κάθε περίπτωση μια δοσμένη οργάνωση διατηρείται για όσο καιρό οι αιτίες για την ένωση είναι ισχυρότερες από αυτές της διάλυσης. Όταν δεν είναι πλέον έτσι, τότε η οργάνωση διαλύεται και κάνει χώρο για άλλες, πιο ομογενείς ομάδες.

Ξεκάθαρα, η διάρκεια, η μονιμότητα μιας οργάνωσης εξαρτάται από το πόσο αποτελεσματική αποδεικνύεται στον μακρύ αγώνα που πρέπει να διεξάγει, και είναι φυσικό ότι οποιοσδήποτε θεσμός ενστικτωδώς επιδιώκει να διατηρηθεί έπ□ άπειρον. Αλλά η διάρκεια μιας ελευθεριακής οργάνωσης πρέπει να είναι συνέπεια της πνευματικής συγγένειας των

μελών της και της προσαρμοστικότητας του τρόπου ύπαρξής της στις διαρκής αλλαγές των περιστάσεων. Όταν δεν είναι πλέον δυνατό να εκπληρωθεί μια χρήσιμη αποστολή είναι καλύτερο να πεθάνει. Οι Ρώσοι σύντροφοι πιθανόν βρίσκουν ότι μια οργάνωση σαν αυτή που προτείνω και παρόμοια με αυτή που έχει υπάρξει, περισσότερο ή λιγότερο αποτελεσματική κατά περιόδους, δεν είναι ικανοποιητική.

Το καταλαβαίνω. Αυτοί οι σύντροφοι βασανίζονται από την έμμονη ιδέα της επιτυχίας των Μπολσεβίκων στη χώρα τους και, όπως οι Μπολσεβίκοι, θα ήθελαν να συσπειρώσουν όλους τους αναρχικούς μαζί σε κάποιου είδους πειθαρχημένο στρατό ο οποίος, υπό την ιδεολογική και πρακτική καθοδήγηση λίγων ηγετών, θα βαδίζει σταθερά σε επίθεση στο υπάρχον σύστημα, και αφού θα έχει κερδίσει την υλική νίκη θα κατευθύνει την δημιουργία μιας νέας κοινωνίας. Και ίσως είναι αλήθεια ότι κάτω από ένα τέτοιο σύστημα, είναι πιθανό ότι οι αναρχικοί θα ήταν μεγαλύτεροι. Αλλά με πιο αποτέλεσμα; Δεν θα συμβεί ότι συνέβη στον σοσιαλισμό και τον κομμουνισμό στην Ρωσία και στον αναρχισμό;

Οι σύντροφοι είναι ανυπόμονοι για την επιτυχία όσο είμαστε και εμείς. Αλλά για να ενεργήσεις και να πετύχεις δεν είσαι υποχρεωμένος να απαρνηθείς τις αιτίες για να ενεργήσεις και να αλλάξεις τον χαρακτήρα της νίκης που έρχεται.

Θέλουμε να αγωνιστούμε και να νικήσουμε, αλλά σαν αναρχικοί • για την Αναρχία.

Malatesta

(Il Risveglio (Geneva), Οκτώβρης 1927)

Σχετικά με την «Πλατφόρμα»

Nestor Makhno

Σε απάντηση του «Ένα σχέδιο αναρχικής οργάνωσης»

Αγαπητέ σύντροφε Μαλατέστα,

Διάβασα την απάντησή σου στο σχέδιο για μια «Οργανωτική Πλατφόρμα της Γενικής Ένωσης Αναρχικών», ένα σχέδιο που εκδόθηκε από μια ομάδα Ρώσων αναρχικών του εξωτερικού.

Η εντύπωσή μου είναι ότι είτε παρανόησες το σχέδιο για την

«Πλατφόρμα» είτε η άρνησή σου να αναγνωρίσεις την συλλογική ευθύνη στην επαναστατική δράση και την καθοδηγητική λειτουργία που οι αναρχικές δυνάμεις πρέπει να αναλάβουν, προέρχεται από μια βαθιά πίστη σχετικά με τον αναρχισμό η οποία σε οδηγεί να παραβλέψεις την αρχή της υπευθυνότητας.

Αλλά, είναι μια θεμελιώδης αρχή, η οποία οδηγεί τον καθένα μας στον δρόμο που αντιλαμβανόμαστε την αναρχική ιδέα, στην αποφασιστικότητά μας ότι θα δεισδύσει στις μάζες, στο θυσιαστικό τους πνεύμα. Χάρη σε αυτήν ένας άνθρωπος μπορεί να διαλέξει τον επαναστατικό δρόμο και να αγνοήσει τους άλλους. Χωρίς αυτή κανένας επαναστάτης δεν μπορεί να έχει την απαραίτητη δύναμη ή θέληση ή νοημοσύνη να υποφέρει το θέαμα της κοινωνικής δυστυχίας και ακόμη λιγότερο να παλέψει ενάντιά της. Εξαιτίας της έμπνευσης της συλλογικής ευθύνης οι επαναστάτες όλων των εποχών και σχολών έχουν ενώσει τις δυνάμεις τους· πάνω σε αυτή βασίζουν την ελπίδα τους ότι οι μερικές εξεγέρσεις • εξεγέρσεις που ανοίγουν τον δρόμο για τους καταπιεσμένους • δεν είναι μάταιες, ότι οι εκμεταλλευόμενοι θα κατανοήσουν τις λαχτάρες τους, θα εξάγουν από αυτές τις κατάλληλες για τη στιγμή εφαρμογές και θα τις χρησιμοποιήσουν για να βρουν νέους δρόμους προς την απελευθέρωσή τους. Εσύ ο ίδιος, αγαπητέ Μαλατέστα, αναγνωρίζεις την ατομική ευθύνη των αναρχικών επαναστατών. Και ακόμη περισσότερο, έχεις προσφέρει τον εαυτό σου κατά τη διάρκεια της ζωής σου σαν αγωνιστής. Τουλάχιστον έτσι έχω αντιληφθεί τα γραπτά σου για τον αναρχισμό. Αλλά αρνείσαι την αναγκαιότητα και χρησιμότητα της συλλογικής ευθύνης όταν αντιμετωπίζεις τις προκαταλήψεις και δράσεις του αναρχικού κινήματος σαν όλου. Η συλλογική ευθύνη σε τρομάζει· έτσι την αρνείσαι.

Για μένα, που έχω αποκτήσει τη συνήθεια να αντικρίζω κατάματα τις αλήθειες του κινήματός μας, η άρνησή σου της συλλογικής ευθύνης μου φαίνεται όχι μόνο χωρίς βάση αλλά και επικίνδυνη για την κοινωνική επανάσταση, στην οποία καλά θα έκανες να λάβεις υπόψη σου τις εμπειρίες όταν έρχεται να πολεμήσεις μια οριστική μάχη ενάντια σε όλους μας τους εχθρούς. Τώρα η εμπειρία μου από τις επαναστατικές μάχες του παρελθόντος με οδηγεί να πιστεύω ότι δεν μετράει πια θα είναι η σειρά των επαναστατικών γεγονότων, κάποιος πρέπει να δώσει σοβαρές οδηγίες, ιδεολογικές και τακτικές ταυτόχρονα. Αυτό σημαίνει ότι μόνο ένα συλλογικό πνεύμα, υγιές και προσηλωμένο στον αναρχισμό, μπορεί να εκφράσει τις ανάγκες της στιγμής, μέσω μιας συλλογικά υπεύθυνης θέλησης. Κανείς από μας δεν έχει το δικαίωμα να υπεκφεύγει της υπευθυνότητας. Αντιθέτως, αν έχει παραβλεφθεί μέχρι στιγμής από τις τάξεις των αναρχικών, είναι ανάγκη τώρα να γίνει, για μας, τους κομμουνιστές αναρχικούς, ένα άρθρο του θεωρητικού και πρακτικού προγράμματος μας. Μόνο το συλλογικό πνεύμα των αγωνιστών του και η συλλογική τους ευθύνη θα επιτρέψει στον σύγχρονο αναρχισμό να

εξαλείψει από τους κύκλους του την ιδέα, ιστορικά λανθασμένη, ότι ο αναρχισμός δεν μπορεί να είναι ένας οδηγός • είτε ιδεολογικά είτε στην πράξη • για τις μάζες των εργαζομένων σε μια επαναστατική περίοδο και συνεπώς δεν μπορεί να έχει συνολική ευθύνη.

Δεν θα επιμείνω, σε αυτό το γράμμα, στα άλλα σημεία του άρθρου σου ενάντια στο σχέδιο της «Πλατφόρμας», όπως το κομμάτι όπου βλέπεις «μια εκκλησία και μια εξουσία χωρίς αστυνομία». Θα εκφράσω μόνο την έκπληξή μου βλέποντάς σε να χρησιμοποιείς τέτοια επιχειρήματα στην πορεία της κριτικής σου. Σκέφτηκα αρκετά πάνω σ' αυτά και δεν μπορώ να δεχτώ την άποψή σου.

Όχι, δεν έχεις δίκιο. Κι επειδή δεν συμφωνώ με τις αναιρέσεις σου, χρησιμοποιώντας επιχειρήματα που είναι πολύ εύκολα, πιστεύω ότι μπορώ να σου ρωτήσω:

- 1) Θα πρέπει ο αναρχισμός να αναλάβει κάποια ευθύνη στον αγώνα των εργαζομένων ενάντια στους καταπιεστές τους, τον καπιταλισμό και τον υπηρέτη του, το Κράτος; Αν όχι, μπορείς να πεις γιατί; Αν ναι, πρέπει οι αναρχικοί να δουλέψουν προς το να επιτρέψουν το κίνημά τους να ασκήσει επιρροή στην ίδια βάση με την υπάρχουσα κοινωνική τάξη;
- 2) Μπορεί ο αναρχισμός, στην κατάσταση της αποδιοργάνωσης που βρίσκεται σήμερα, να ασκήσει οποιαδήποτε επίδραση, ιδεολογική ή πρακτική, στις κοινωνικές υποθέσεις και τον αγώνα της εργαζόμενης τάξης;
- 3) Ποια είναι τα μέσα που ο αναρχισμός θα πρέπει να υιοθετήσει έξω από την επανάσταση και ποια είναι τα μέσα τα οποία μπορεί να διαθέτει για να αποδείξει και να επιβεβαιώσει τις δημιουργικές του αρχές;
- 4) Χρειάζεται ο αναρχισμός τις δικές του μόνιμες οργανώσεις, κοντινά δεσμευμένες μεταξύ τους από ενότητα σκοπών και δράσης για να πετύχει τους σκοπούς του;
- 5) Τι εννοούν οι αναρχικοί με το «θεσμούς που θα εγκατασταθούν» με οπτική να εγγυείται την ελεύθερη ανάπτυξη της κοινωνίας;
- 6) Μπορεί ο αναρχισμός, στην κομμουνιστική κοινωνία που οραματίζεται, να κάνει χωρίς κοινωνικούς θεσμούς; Αν ναι, με ποιους τρόπους; Αν όχι, ποίος θα τους αναγνωρίσει και θα τους καθιερώσει και με ποια ονόματα θα τους πραγματοποιήσει; Πρέπει οι αναρχικοί να αναλάβουν μια καθοδηγητική λειτουργία, άρα μία υπευθυνότητα, ή πρέπει να περιορίσουν τους εαυτούς τους στο να είναι ανεύθυνοι βοηθοί;

Η απάντησή σου, αγαπητέ Μαλατέστα, θα είναι μεγάλης σημασίας για μένα για δύο λόγους. Θα μου επιτρέψει να καταλάβω καλύτερα τον τρόπο με τον οποίο βλέπεις τα πράγματα καθώς εξετάζεις το ζήτημα της οργάνωσης των αναρχικών δυνάμεων και του κινήματος γενικότερα. Και • ας είμαστε ειλικρινείς • η άποψή σου γίνεται αμέσως δεκτή χωρίς συζήτηση από τους περισσότερους αναρχικούς και συμπαθώντες, σαν μια άποψη ενός έμπειρου αγωνιστή που έχει παραμείνει σε όλη του τη ζωή σταθερά πιστός στα ελευθεριακά του ιδανικά. Εξαρτάται συνεπώς σε μεγάλο βαθμό από τη θέση-στάση σου το αν μια πλήρη μελέτη των επειγόντων ζητημάτων που θέτει αυτή η εποχή στο κίνημά μας θα αναληφθεί, και συνεπώς εάν η επέκτασή-ανάπτυξη τους θα επιβραδυνθεί ή θα κάνει ένα πήδημα μπροστά. Παραμένοντας στα λιμνασμένα νερά του παρόντος και του παρελθόντος το κίνημά μας δεν έχει να κερδίσει τίποτα. Αντιθέτως, είναι ζωτική ανάγκη βλέποντας τα γεγονότα που προβάλλουν μπροστά μας να κάνουμε κάθε αλλαγή για να πετύχουμε τις λειτουργίες του.

Περιμένω ιδιαίτερα την απάντησή σου.

1928, με επαναστατικούς χαιρετισμούς,

Nestor Makhno

Σε απάντηση στο
«Σχετικά με την πλατφόρμα»

Errico Malatesta

Αγαπητέ σύντροφε

Είδα τελικά το γράμμα που μου έστειλες πριν από τουλάχιστον ένα χρόνο, σχετικά με τη κριτική μου στο Σχέδιο για την οργάνωση μιας Γενικής Ένωσης των αναρχικών, το οποίο εκδόθηκε από μια ομάδα Ρώσων αναρχικών του εξωτερικού και είναι γνωστό στο κίνημά μας με το όνομα της «Πλατφόρμας».

Γνωρίζοντας την κατάσταση μου όπως εσύ, θα έχεις αναμφίβολα καταλάβει γιατί δεν απάντησα.

Δεν μπορώ να πάρω μέρος όπως θα ήθελα στη συζήτηση των ζητημάτων που μας ενδιαφέρουν περισσότερο, επειδή η λογοκρισία με εμποδίζει από το να λαμβάνω είτε τις εκδόσεις που είναι σοβαρά ανατρεπτικές είτε τα γράμματα τα οποία ασχολούνται με πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα, και μόνο μετά από μεγάλα διαστήματα και από τυχαία συμβάντα ακούω την

μακρινή ηχώ αυτών που οι σύντροφοι λεν και κάνουν. Έτσι, ήξερα ότι η «Πλατφόρμα» και η κριτική μου σε αυτήν συζητήθηκαν ευρύτατα, αλλά ήξερα ελάχιστα ή τίποτα από αυτά που είχαν ειπωθεί· και το γράμμα σου είναι το πρώτο γραπτό κείμενο για το θέμα που έχω καταφέρει να δω.

Αν μπορούσαμε να αλληλογραφούμε ελεύθερα, θα σου ζητούσα, πριν να μπούμε σε συζήτηση, να διευκρινήσεις τις απόψεις σου οι οποίες, ίσως λόγω ατελούς μετάφρασης των Ρωσικών στα Γαλλικά, μου φαίνονται να είναι κάπως δυσνόητα. Αλλά καθώς τα πράγματα έχουν όπως έχουν, θα απαντήσω σε ότι έχω καταλάβει, και ελπίζω ότι θα έχω αργότερα τη δυνατότητα να δω την απάντησή σου.

Εκπλήσσεσαι που δεν αποδέχομαι την αρχή της συλλογικής ευθύνης, η οποία πιστεύεις ότι είναι μια θεμελιακή αρχή η οποία οδηγεί, και πρέπει να οδηγεί τους επαναστάτες του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος.

Από την πλευρά μου, αναρωτιέμαι τι μπορεί να σημαίνει αυτή η έννοια της συλλογικής ευθύνης από τα χείλη ενός αναρχικού.

Ξέρω ότι οι στρατιωτικοί έχουν τη συνήθεια να αποδεκατίζουν ομάδες επαναστατών στρατιωτών ή στρατιωτών που έχουν συμπεριφερθεί άσχημα αντίκρου στον εχθρό πυροβολώντας τους χωρίς διακρίσεις. Ξέρω ότι οι αρχηγοί του στρατού δεν έχουν ηθικούς δισταγμούς για να καταστρέψουν χωριά ή πόλεις και να σφάξουν ολόκληρους πληθυσμούς, περιλαμβανομένων παιδιών, επειδή κάποιος προσπάθησε να εκφράσει αντίσταση στους εισβολείς. Γνωρίζω ότι μέσα στους αιώνες οι κυβερνήσεις έχουν με διάφορους τρόπους απειλήσει και εφαρμόσει το σύστημα της συλλογικής ευθύνης για να σταματήσουν εξεγέρσεις, να απαιτήσουν φόρους κλπ. Και αντιλαμβάνομαι ότι αυτό θα ήταν ένα αποτελεσματικό μέσο εκφοβισμού και καταπίεσης.

Αλλά πώς μπορούν άνθρωποι οι οποίοι αγωνίζονται για ελευθερία και δικαιοσύνη να μιλούν για συλλογική ευθύνη όταν μπορούν μόνο να ενδιαφερθούν με ηθική ευθύνη, είτε φυσική τιμωρία ακολουθεί είτε όχι;!!!

Αν, για παράδειγμα, σε μια σύγκρουση με μια οπλισμένη εχθρική δύναμη ο διπλανός μου να δράσει σαν ένας δειλός, ίσως κάνει κακό σε μένα και σε όλους, αλλά η ντροπή μπορεί να είναι μόνο δική του γιατί έχασε το κουράγιο να διατηρήσει τον ρόλο που ανέλαβε. Αν σε μια συνομιλία ένας συνωμότης γίνει προδότης και στείλει τους συντρόφους του στη φυλακή, είναι οι προδομένοι υπεύθυνοι για τον προδότη;

Η «Πλατφόρμα» λέει: «Ολόκληρη η ένωση είναι υπεύθυνη για την επαναστατική και πολιτική δραστηριότητα του κάθε μέλους και κάθε μέλος

θα είναι υπεύθυνο για την επαναστατική και πολιτική δραστηριότητα της Ένωσης».

Μπορεί αυτό να συμβιβαστεί με τις αρχές της αυτονομίας και της ελεύθερης πρωτοβουλίας τις οποίες οι αναρχικοί πρεσβεύουν; Λοιπόν απαντάω: «Αν η Ένωση είναι υπεύθυνη για ότι κάνει το κάθε μέλος της, πώς μπορεί να επιτρέψει σε κάθε άτομο μέλος της και στις διάφορες ομάδες την ελευθερία να εφαρμόσουν το κοινό πρόγραμμα με τον τρόπο που αυτές θεωρούν καλλίτερο; Πώς μπορεί κάποιος να είναι υπεύθυνος για μια δράση αν δεν έχει τα μέσα να την εμποδίσει; Επομένως, η Ένωση και στο όνομά της η Διοικητική Επιτροπή, θα πρέπει να ελέγχει τη δράση του κάθε μέλους και να το διατάζει τι να κάνει και τι όχι· και καθώς η αποδοκιμασία μετά το γεγονός δεν μπορεί να διορθώσει μια προηγούμενα αποδεκτή ευθύνη, κανείς δεν θα μπορεί να κάνει τίποτα πριν να έχει εξασφαλίσει το προχώρα, την έγκριση της επιτροπής. Και από την άλλη πλευρά, μπορεί ένα άτομο να αποδεχτεί ευθύνη για τις δράσεις μιας συλλογικότητας πριν να γνωρίζει τι πρόκειται να γίνει και αν δεν μπορεί να την σταματήσει κάνοντας κάτι το οποίο αποδοκιμάζει;»

Αναμφίβολα αποδέχομαι και υποστηρίζω την άποψη ότι ο καθένας που συνδέεται και συνεργάζεται με άλλους για έναν κοινό σκοπό πρέπει να νιώθουν την ανάγκη να συντονίσουν τις δράσεις τους με αυτές των συντρόφων τους και να μην κάνουν οτιδήποτε μπορεί να βλάψει τη δουλειά των άλλων και, έτσι, τον κοινό σκοπό· και σέβεται τις συμφωνίες οι οποίες έχουν γίνει • εκτός από όταν επιθυμεί να εγκαταλείψει την συνεργασία όταν προκύπτουν διαφορές απόψεων ή αλλάζουν οι περιστάσεις ή συγκρούσεις πάνω στις προτιμώμενες μεθόδους κάνουν την συνεργασία αδύνατη ή αναποτελεσματική. Ακριβώς όπως υποστηρίζω ότι αυτοί που δεν νιώθουν και δεν εφαρμόζουν αυτό το καθήκον θα πρέπει να πεταχτούν από την συνεργασία.

Ίσως, μιλώντας για τη συλλογική ευθύνη, εννοείς ακριβώς αυτή την αρμονία και αλληλεγγύη που πρέπει να υπάρχει ανάμεσα στα μέλη μιας συνεργασίας. Και αν αυτό είναι όλο, η έκφρασή σου αντιστοιχεί, κατά τη γνώμη μου, σε λάθος χρήση της γλώσσας, αλλά βασικά θα ήταν μόνο μια ασήμαντη φρασεολογική ερώτηση και η συμφωνία σύντομα θα επιτευχθεί.

Η πραγματικά σημαντική ερώτηση που προκύπτει στο γράμμα σου αφορά τη λειτουργία («τον ρόλο») των αναρχικών στο κοινωνικό κίνημα και τον τρόπο που σχεδιάζουν να την φέρουν σε πέρας. Αυτό είναι ένα βασικό ζήτημα λόγου ύπαρξης του αναρχισμού και πρέπει κάποιος να είναι ξεκάθαρος στο τι εννοεί.

Ρωτάς αν οι αναρχικοί πρέπει (στο επαναστατικό κίνημα και την κομμουνιστική οργάνωση της κοινωνίας) να αναλάβουν έναν

καθοδηγητικό και συνεπώς υπεύθυνο ρόλο, ή να περιορίσουν τους εαυτούς τους στο να είναι ανεύθυνοι βοηθητικοί.

Το ερώτημά σου με άφησε μπερδεμένο, επειδή στερείται ακρίβειας. Είναι δυνατό να κατευθύνεις μέσω συμβουλών και παραδειγμάτων, αφήνοντας τους ανθρώπους • έχοντας τη δυνατότητα και τα μέσα να ικανοποιούν οι ίδιοι τις δικές τους ανάγκες • να υιοθετούν τις μεθόδους και τις λύσεις μας αν είναι, ή μοιάζουν να είναι, καλύτερες από αυτές που προτείνουν και εκτελούνται από άλλους. Αλλά είναι επίσης δυνατό να κατευθύνεις παίρνοντας τη διοίκηση, με το να γίνεις μια κυβέρνηση και να επιβάλλεις τις ιδέες και τα ενδιαφέροντα ενός με αστυνομικές μεθόδους. Με ποιόν τρόπο θέλεις να κατευθύνεις;

Είμαστε αναρχικοί επειδή πιστεύουμε ότι η κυβέρνηση (κάθε κυβέρνηση) είναι ένα κακό, και ότι δεν είναι δυνατό να κερδίσεις ελευθερία, αλληλεγγύη και δικαιοσύνη χωρίς ελευθερία. Δεν μπορούμε συνεπώς να αναρριχηθούμε στην κυβέρνηση και πρέπει να κάνουμε ότι είναι δυνατό για να εμποδίσουμε άλλους • τάξεις, κόμματα ή άτομα • να πάρουν την εξουσία και να γίνουν κυβερνήσεις.

Η υπευθυνότητα των ηγετών, μια έννοια με την οποία μου φαίνεται ότι θέλεις να εγγυηθείς ότι ο δήμος είναι προστατευμένος από τις καταχρήσεις και τα λάθη του, δεν σημαίνει τίποτα για μένα. Αυτοί που είναι στην εξουσία δεν είναι πραγματικά υπεύθυνοι εκτός από όταν βρίσκονται αντιμέτωποι με μια επανάσταση, και δεν μπορούμε να κάνουμε την επανάσταση κάθε μέρα, και γενικά αυτό συμβαίνει μόνο αφού η κυβέρνηση έχει κάνει όσο κακό μπορούσε να κάνει. Θα έχεις καταλάβει ότι απέχω πολύ από το να σκέφτομαι ότι οι αναρχικοί πρέπει να είναι ικανοποιημένοι με το να είναι απλοί βοηθοί άλλων επαναστατών που, μη όντας αναρχικοί, φυσικά φιλοδοξούν να γίνουν η κυβέρνηση.

Αντιθέτως, πιστεύω ότι εμείς, οι αναρχικοί, αποδεικνύοντας την εγκυρότητα του προγράμματός μας, πρέπει να προσπαθήσουμε υπερβολικά να επιδράσουμε ώστε να οδηγήσουμε το κίνημα μπροστά προς την πραγματοποίηση των ιδανικών μας. Αλλά αυτή η επιρροή πρέπει να κερδιθεί κάνοντας περισσότερα και καλύτερα από άλλους, και θα είναι χρήσιμη μόνο αν κερδιθεί με αυτόν τον τρόπο.

Σήμερα πρέπει να εμβαθύνουμε, αναπτύξουμε και προπαγανδίσουμε τις ιδέες μας και να συσπειρώσουμε τις δυνάμεις μας σε μία κοινή δράση. Πρέπει να δράσουμε μέσα στο εργατικό κίνημα ώστε να προλάβουμε να μην περιοριστεί και διαφθαρεί από την αποκλειστική επιδίωξη μικρών βελτιώσεων συμβατών με το καπιταλιστικό σύστημα· και πρέπει να δράσουμε με τρόπο που να συμβάλει στην προετοιμασία για έναν συνολικό κοινωνικό μετασχηματισμό. Πρέπει να εργαστούμε με τις

ανοργάνωτες, και ίσως μη δυνάμενες να οργανωθούν, μάζες για να ξυπνήσουμε το πνεύμα της εξέγερσης και την επιθυμία και ελπίδα για μια ελεύθερη και χαρούμενη ζωή. Πρέπει να ξεκινήσουμε και να υποστηρίξουμε όλα τα κινήματα που τείνουν να εξασθενούν τις δυνάμεις του Κράτους και του καπιταλισμού και να αυξάνουν το πνευματικό επίπεδο και τις υλικές συνθήκες των εργατών. Πρέπει, με δυο λόγια, να ετοιμάζουμε και να ετοιμάζουμε τους εαυτούς μας, ηθικά και υλικά, για την επαναστατική δράση η οποία θα ανοίξει τον δρόμο του μέλλοντος.

Και ύστερα, στην επανάσταση, πρέπει να πάρουμε ενεργό μέρος (αν είναι δυνατό πριν και πιο αποτελεσματικά από τους άλλους) στον θεμελιώδη υλικό αγώνα και να τον οδηγήσουμε στα έσχατα όριά του καταστρέφοντας όλες τις καταπιεστικές δυνάμεις του Κράτους. Πρέπει να ενθαρρύνουμε τους εργάτες να πάρουν την κατοχή των μέσων παραγωγής (γη, ορυχεία, εργοστάσια και εργαστήρια, μέσα μεταφοράς κτλ) και τον αποθεμάτων των βιομηχανικών αγαθών· να οργανώσουν άμεσα, μόνοι τους, μια δίκαιη διανομή των καταναλωτικών αγαθών και την ίδια ώρα να προμηθεύουν προϊόντα για εμπόριο ανάμεσα στις κομμούνες και τις περιοχές και για τη συνέχιση και ένταση της παραγωγής και όλων των χρήσιμων για το δήμο υπηρεσιών. Πρέπει με κάθε δυνατό τρόπο και σύμφωνα με τις τοπικές συνθήκες και δυνατότητες, να προωθήσουμε δράση από τις εργατικές ενώσεις, τις κοπερατίβες, τις εθελοντικές ομάδες • ώστε να εμποδίσουμε την ανάγκη νέων εξουσιαστικών δυνάμεων, νέων κυβερνήσεων, να αντιπαχθούμε σε αυτές βίαια αν χρειαστεί, αλλά πάνω απ' όλα να τις καταστήσουμε άχρηστες. Και όπου δεν βρίσκουμε ικανοποιητική πλειοψηφία ανάμεσα στους ανθρώπους και δεν μπορούμε να εμποδίσουμε την επανεγκαθίδρυση του Κράτους με τους εξουσιαστικούς του θεσμούς και τα εξαναγκαστικά του σώματα, πρέπει να αρνηθούμε να πάρουμε μέρος ή να τα αναγνωρίσουμε, εξεγειρόμενοι ενάντια στην επιβολή τους και απαιτώντας πλήρη αυτονομία για τους εαυτούς μας και για όλες τις διαφωνούσες μειονότητες. Με άλλα λόγια, πρέπει να παραμείνουμε σε μια πραγματική ή δυνητική κατάσταση εξέγερσης και, μη δυνάμενοι να κερδίσουμε στο παρόν, πρέπει τουλάχιστον να ετοιμαζόμαστε για το μέλλον.

Είναι αυτό που εννοείς στο κομμάτι που λες οι αναρχικοί πρέπει να πάρουν μέρος στην προετοιμασία και επιτυχία της επανάστασης;

Απ' ότι ξέρω από σένα και το έργο σου κλείνω να πιστέψω ότι έτσι είναι.

Αλλά όταν βλέπω ότι στην Ένωση που υποστηρίζεις υπάρχει μία Διοικητική Επιτροπή για να δίνει ιδεολογική και οργανωτική κατεύθυνση στην συνεργασία προσβάλλομαι από την αμφιβολία ότι θέλεις επίσης να δεις, μέσα στο γενικό κίνημα, ένα κεντρικό σώμα το οποίο, με έναν εξουσιαστικό τρόπο, υπαγορεύει το θεωρητικό και πρακτικό πρόγραμμα

της επανάστασης.

Αν αυτό είναι σωστό απέχουμε παρασάγγας.

Η οργάνωσή σου, ή το διοικητικό σου όργανο, ίσως αποτελείται από αναρχικούς αλλά δεν μπορούν να γίνουν τίποτα άλλο από μια κυβέρνηση. Πιστεύοντας, με απόλυτα καλή πίστη, ότι είναι απαραίτητοι για τον θρίαμβο της επανάστασης, θα θέσουν σαν προτεραιότητά τους την κατοχύρωση ότι είναι σε καλή θέση και αρκετά δυνατοί για να επιβάλλουν τις επιθυμίες τους. Θα δημιουργήσουν αναμφίβολα οπλισμένα σώματα για της σωματική τους άμυνα και μια γραφειοκρατία για να εκτελεί τις εντολές τους και στη διαδικασία θα παραλύσουν το λαϊκό κίνημα και θα σκοτώσουν την επανάσταση.

Αυτό είναι νομίζω αυτό που συνέβη στους Μπολσεβίκους.

Εδώ είμαστε. Πιστεύω ότι το σημαντικό δεν είναι η επιτυχία των σχεδίων μας, των ιδεών και των ουτοπιών μας, τα οποία σε κάθε περίπτωση χρειάζονται την επιβεβαίωση της εμπειρίας και μπορεί να τροποποιηθούν από την εμπειρία, ανεπτυγμένη και προσαρμοσμένη στις πραγματικές ηθικές και υλικές συνθήκες του χρόνου και του τόπου. Αυτό που μετράει περισσότερο είναι ότι οι άνθρωποι, άντρες και γυναίκες χάνουν το αγελαία(προβατίσια) ένστικτά και συνήθειές τα οποία χιλιάδες χρόνια σκλαβιάς τους έχουν ενσταλάξει, και μαθαίνουν να σκέφτονται και να δρουν ελεύθερα. Και πάνω ειδικά σε αυτό το μεγάλο έργο της ηθικής απελευθέρωσης πρέπει να αφιερώσουν τους εαυτούς τους οι αναρχικοί.

Ευχαριστώ για την προσοχή που έδωσες στο γράμμα μου και, ελπίζω να ακούσω περισσότερα από σένα, σου στέλνω τους εγκάρδιους χαιρετισμούς μου.

Il Risveglio (Geneva),

Δεκέμβρης 1929

Δεύτερη επιστολή προς τον Μαλατέστα

Νέστορ Μάχνο

[Σε απάντηση του Σε απάντηση στο «Σχετικά με την πλατφόρμα»]

Αγαπητέ σύντροφε,

Περίμενα μια ρωσική μετάφραση της επιστολής σου πριν σου απαντήσω με τη σειρά μου. Στην επιστολή σου λες πριν προχωρήσεις σε κάποιο επιχείρημα, κάτι που θα έλεγα ότι δεν είχα σκεφτεί να κάνω, ότι θα ήθελες από μένα να σου παραθέσω τις ιδέες μου σχετικά με τον αναρχισμό. Γι' αυτό θα εξηγήσω αυτές τις ιδέες και, ταυτόχρονα, τους λόγους στους οποίους αποδίδω την αδυναμία του κινήματος.

Όπως κάθε άλλος αναρχικός, αρνούμαι την εξουσία γενικά, είμαι εχθρός κάθε οργάνωσης που βασίζεται στο συγκεντρωτισμό, δεν αναγνωρίζω ούτε το Κράτος ούτε το νομικό του μηχανισμό, είμαι πεπεισμένος εχθρός της αστικής δημοκρατίας και του κοινοβουλευτισμού • θεωρώντας την κοινωνική αυτή μορφή εμπόδιο στην απελευθέρωση των εργατών • με μια λέξη, εξεγέρθηκα εναντίον κάθε καθεστώτος που βασίστηκε στην εκμετάλλευση των εργατών.

Έτσι, ο αναρχισμός είναι για μένα μια επαναστατική κοινωνική θεωρία που πρέπει να εμπνεύσει τους εκμεταλλεζόμενους και καταπιεσμένους. Ωστόσο, κατά τη γνώμη μου, ο αναρχισμός σήμερα δεν διαθέτει όλα τα μέσα που χρειάζονται για να εκπληρώσει έστω και μια κοινωνική δράση και γι' αυτό και ο βάλτος στον οποίο βρισκόμαστε. Και δεν πρόκειται να γίνουμε ικανοί να καλυτερεύσουμε την κατάστασή μας έτσι όπως είμαστε σήμερα.

Μπορούμε να το κατανοήσουμε όσο πιο πολύ μπορούμε. Όσον με αφορά, πιστεύω ότι οι αναρχικοί δεν πρέπει να φοβούνται να εγκαταλείπουν τις παραδοσιακές τους απόψεις όταν εξάγουν μερικά λογικά συμπεράσματα που έλκουν την καταγωγή τους στη σκέψη των θεωρητικών μας. Για παράδειγμα, εγείρεται ένα ζήτημα: Χρειάζεται ο αναρχισμός • και, κατ' επέκταση, η μάζα των επαναστατών εργατών • την ανάγκη οραματισμού μονίμων οργανώσεων που θα μπορούν να εξασφαλίσουν τις χρήσιμες αυτές κοινωνικές λειτουργίες που έχει αναλάβει αυτή τη στιγμή το Κράτος, οργανώσεις που να μπορέσουν να αποτελέσουν το εργαλείο με το οποίο να αναληφθούν οι δραστηριότητες εκείνες που είναι συμβατές με το αναρχικό ιδανικό; Ή είναι αυτός ο ρόλος των εργατικών συνδικάτων και των αγροτικών συνεταιρισμών ή κάποιων άλλων που, στην παρούσα μορφή τους, έχουν επηρεαστεί ιδεολογικά κατά κάποιο τρόπο από τις αναρχικές ομάδες δράσης που υπάρχουν σήμερα;

Τείνω να πιστεύω ότι από τη στιγμή που αυτό το αρχέγονο ζήτημα θα λυθεί, τότε το κίνημά μας θα αντιμετωπίσει άλλα ζητήματα της ίδιας σπουδαιότητας.

Συγκεκριμένα, οι αναρχικοί πρέπει να κατανοήσουν αυτό που θέλησε να πει ο Κροπότκιν με τη φράση • θεσμός κοινού κοινωνικού δικαίου□ ώστε να είμαστε ικανοί να καθορίσουμε, σίγουρα και με έναν τρόπο που να αρμόζει στους καιρούς μας, τη φύση αυτών των θεσμών οι σχέσεις των οποίων με τον αναρχισμό δεν υπάρχει ανάγκη να αποδειχτούν.

Αυτά τα συμπεράσματα θα είναι μέγιστης σπουδαιότητας, όχι μόνο για τις επαναστατικές μάζες γενικά, αλλά επίσης και για τους αναρχικούς συγκεκριμένα, καθώς δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι το 90% από μας δεν έχει σκεφτεί ποτέ αυτά τα ζητήματα. Επειδή ούτε ο Μαλατέστα ούτε και ο Φορ ούτε και κανείς άλλος από τους παλαιούς συντρόφους δεν έχει συνδιαλλαγεί με αυτά τα ζητήματα και δεν έχει πει τίποτε για την οικτρή κατάσταση του βρίσκεται το κίνημά μας, αυτοί οι σύντροφοι έχουν αφεθεί να συμπεραίνουν ότι όλα βαδίζουν πολύ καλά και ότι οι αναρχικοί είναι έτοιμοι να παίξουν τον αδιαμφισβήτητο καταστρεπτικό και δημιουργικό τους ρόλο στην αυριανή επανάσταση. Ωστόσο, η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική. Χρόνο με το χρόνο, το κίνημά μας χάνει όλο και περισσότερη επιρροή ανάμεσα στους εργάτες και, επακόλουθα, γίνεται πιο αδύναμο. Είναι αλήθεια ότι συγκεκριμένοι θεωρητικοί • ειδικά στους κύκλους των δικών μας Ρώσων λένε ότι η δύναμη του αναρχισμού βρίσκεται στην αδυναμία του και η αδυναμία του στην δύναμή του□, έτσι ώστε δεν υπάρχει ανάγκη να στεναχωριόμαστε εάν η αναρχική οργάνωση χάνει την επιρροή της□ Αλλά εάν εξετάσουμε το ζήτημα καλύτερα, η άποψη αυτή φαίνεται να είναι εντελώς βλακώδης, αποτελώντας απλώς μια ασαφή φόρμουλα που σχεδιάστηκε για να κατευνάσει τους πολυλογάδες όταν πρέπει να εξηγηθεί η πραγματική κατάσταση του αναρχισμού.

Πιστεύω ότι ένα αληθινά κοινωνικό κίνημα, όπως πρέπει να είναι • είμαι πεπεισμένος γι□ αυτό - το αναρχικό κίνημα, δεν μπορεί να διαθέτει θετική πολιτική μέχρι που θα έρθει μια τέτοια στιγμή που θα αποκτήσει μια σχετικά σταθερή οργανωτική μορφή που να μπορεί να παρέχει τα διάφορα μέσα που χρειάζονται για τον αγώνα ενάντια στα διαφορετικά εξουσιαστικά κοινωνικά συστήματα. Είναι η απουσία αυτών των μέσων που έχει ως αποτέλεσμα η αναρχική δράση • πάνω απ□ όλα στην επαναστατική περίοδο • να εκφυλίζεται σε ένα είδος τοπικού ατομικισμού, επειδή, δηλώνοντας ότι είναι οι εχθροί • όλων των θεσμών□, οι αναρχικοί έχουν ήδη δει τις πλατιές μάζες να απομακρύνονται σε γενικές γραμμές από αυτούς καθώς δεν εμπνέουν καμιά ελπίδα για όποιο είδος πρακτικής επιτυχίας.

Για να αγωνιστούμε και νικήσουμε, χρειαζόμαστε τακτικές η φύση των οποίων πρέπει να εξηγηθεί σε ένα πρόγραμμα πρακτικής δράσης. Μόνο όταν οι αναρχικοί έχουν ένα τέτοιο πρόγραμμα θα είναι ικανοί να συσπειρώσουν τις εκμεταλλεζόμενες μάζες γύρω τους και να τις προετοιμάσουν για τη μεγάλη επαναστατική μάχη με μια ισοδύναμη σπουδαία ευκαιρία επιτυχίας ενός ριζοσπαστικού κοινωνικού μετασχηματισμού.

Αλλά, επέτρεψέ μου να επαναλάβω ότι, μια τέτοια δοκιμή δεν μπορεί να επιχειρηθεί χωρίς μια μόνιμη οργάνωση. Είναι αυταπάτη να πιστεύουμε ότι η προπαγάνδα των σημερινών ομάδων θα είναι επαρκής γι' αυτό το επαναστατικό καθήκον. Για να παίξει κάποιος ρόλο κάθε κοινωνική οργάνωση πρέπει να είναι γνωστή στις λαϊκές μάζες πριν αρχίσει την πορεία της η επαναστατική διαδικασία.

Έτσι λοιπόν, αντί να παρνούν τον καιρό τους κατηγορώντας την αριστερά, τη δεξιά και το κέντρο, πιστεύω ότι οι αναρχικοί θα ήταν καλύτερα να ασχολούνταν με την εκλαΐκευση του τι θέλουν και να προτείνουν κάτι ρεαλιστικό στους εργάτες στη θέση όλων αυτών που κατακρίνουν.

Τότε και μόνο τότε, θα μπορέσουν οι αναρχικοί να περιμένουν με μια καλή λαϊκή υποστήριξη να παίξουν το ρόλο που πρέπει να παίξουν, δηλαδή αυτόν των • άγρυπνων φρουρών της ελευθερίας ενάντια στην εξουσία και ενάντια στην τυραννία της πλειοψηφίας, που πρέπει να εγερθούν□.

Δυστυχώς, όπως έχουν τα πράγματα, ο αναρχισμός είναι μόνο δυνατός στη φιλοσοφία του. Πάσχει από έλλειψη πρακτικών μέσων. Είναι ανίκανος να εκδηλωθεί εντελώς, ακόμα και σε στιγμές επαναστάσεων και όλα αυτά τα αυθόρμητα κινήματα που εμφανίζονται με ένα αναρχικό πνεύμα, φαίνονται στα μάτια των μαζών ότι είναι απεγνωσμένες απόπειρες. Και αυτό κάνει την τραγική κατάσταση του αναρχισμού χειρότερη.

Ρωτάς εάν θεωρώ τον ρόλο των αναρχικών πριν και κατά την επανάσταση το ίδιο όπως εσύ, όπως γράφεις στην απάντησή σου. Για να σου απαντήσω, θα έλεγα ότι είμαι σε πλήρη συμφωνία με σένα όσον αφορά τον ρόλο που πρέπει να παιχθεί, αλλά πιστεύω ότι ένας τέτοιος ρόλος μπορεί μόνο να παιχθεί με επιτυχία μόνο εάν το Κόμμα μας είναι ιδεολογικά ομοιογενές και ενωμένο από την άποψη της τακτικής, κάτι που δεν είναι αντικείμενο της απάντησής μου αυτής. Η εμπειρία μας διδάσκει ότι η αναρχική δράση μεγάλης κλίμακας θα επιτύχει τους στόχους της μόνο εάν διαθέτει μια καλά καθορισμένη οργανωτική βάση εμπνευσμένη και καθοδηγούμενη από την αρχή της συλλογικής υπευθυνότητας των μαχητών της.

• Πώς σκέφτεσαι να καθοδηγήσεις τις μάζες;• με ρωτάς. Απαντώντας, θα

έλεγα ότι κατά τη διάρκεια της πορείας των γεγονότων κάθε κοινωνικό κίνημα, ειδικά κάθε επαναστατικό κίνημα πλατιών λαϊκών μαζών, απαιτείται να διατυπώσει συγκεκριμένες και συγκροτημένες προτάσεις με σκοπό να βοηθήσει στην επίτευξη των προτιθέμενων σκοπών. Η μάζα είναι αρκετά ανομοιογενής για να το επιτύχει αυτό. Μόνο ιδεολογικές ομάδες με ξεκάθαρη πολιτική και ικανές να καθοδηγήσουν την όλη διαδικασία, ειδικά προς την αρχή της επανάστασης, μπορούν να το κάνουν. Μόνο αυτές θα είναι ικανές να ρίξουν αρκετό φως στα γεγονότα και να ξεκαθάρουν τις ασυνείδητες επιθυμίες των μαζών και θέτοντας ένα παράδειγμα διαμέσου του λόγου και της δράσης τους. Και είναι γι' αυτό το λόγο που το Κόμμα μας, κατά τη γνώμη μου, πρέπει να κάνει ξεκάθαρη την πολιτική του ενότητα και τον οργανωτικό του χαρακτήρα. Στο χώρο των πρακτικών επιτυχιών, οι αυτόνομες αναρχικές ομάδες πρέπει να είναι ικανές να αντιμετωπίζουν κάθε νέα κατάσταση που θα παρουσιαστεί, αναδεικνύοντας τα προς επίλυση προβλήματα και τις απαντήσεις χωρίς χρονοτριβή και χωρίς τροποποιήσεις των στόχων και του πνεύματος του αναρχισμού.

Με αδελφικούς χαιρετισμούς

Νέστορ Μάχνο

Από την • Le Libertaire• , 9 Αυγούστου 1930.

Ελληνική μετάφραση • Ούτε Θεός-Ούτε Αφέντης□, 29 Σεπτέμβρη 2008.